

SZEGEDI ÜNNEPI HETEK

A Magyar Állami Népi Együttes műsora. Előadás a Dóm téren, ma este 8 órakor.

Balázs Irén textilképzés, a Bartók Béla Művelődési Központban. Megnyitja ma délelőtt 1 órakor Menyhart László újságró. Megtekinthető naponta 10-18 óráig.

Samu Géza szobrászművész kiállítása a Bartók Béla Művelődési Központban, naponta 10-18 óra között.

Alföldi festők kiállítása a Gulácsy Lajos Teremben. Megtekinthető 9.30 és 14.30 között.

Szép könyv '77. Kiállítás az MTE SZ Technika Házban, naponta 10-18 óra között.

A 19. Szegedi Nyári Tárlat a Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai Képtárában, naponta 10-19 óra között.

Medgyessy Ferenc-émlékiállítás a November 7. Művelődési Központban, megtekinthető naponta 10-18 óra között.

Kiss Rózsa Ilona keramikumművész kiállítása a Juhász Gyula Művelődési Központban, mindennap 10-18 óra között.

Váro Márton szobrászművész kiállítása a Móra Ferenc Múzeum kupolacsarnokában, naponta 10-18 óra között.

A Víz előtti Szeged, a Somogyi-könyvtár kiállítása, naponta 10-18 óra között.

A Szegedi Szabadtéri Játékok húsz éve. Kiállítás a Móra Ferenc Múzeum dísztermében, valamint a múzeum állandó kiállításai.

Ember és olaj címmel Horváth Dezső és Gyenes Kálmán fotókiállítása, az algyői Ady Endre Művelődési Házban, naponta 10-12 és 18-22 óra között.

Az állami népi együttes műsora

Szerencsések vagyunk ezzel az épületkolosszusok közé zárt, emberekre nyíló színpadunkkal: segít, hogy tanúk lehessünk: hogyan hajtották ki az „ösbimbóból” új ágak. Amikor világban-országban újjászületett a mozdulatművészet, ebben a században, egyszerűen helyet kért magának a színpadon is a néptánc. A faluvégi, ünneplős-szomorogós, öröms-tragikus, finom meg duhaj mozdulatrengeteg térben és időben kötött színpadi kompozíciókba került, alkotók, előadók és nézők találattak, találkoztak — új művészet született. Szerencsések vagyunk a színpadunkkal, mert itt kísérhettük, ahogy az emlegetett mozdulatrengetegre a néptáncművészetet egyre feljebb emelte. Rügyfakadástól a virágzást — sőt, a másodikvirágzást is — tüköket feltárho nagytölence alatt szemlélhettük.

nyében. Ilyen az Este a főnőben vagy a táncjátékok idejének másik emlékezetes darabja, az *Első szerelem*; a műsornyitó *Drágszéli táncszüv*, ez az igényes Vujicsicszenére komponált patinás tánc, és a „nekünk-mégis-újdonosság”, az erdélyi férfitanccok. Ez a Rábai-mű Szegeden először került színpadra, négy virtuóz táncos előadásában. És sokadszor bizonyult: az óriás teret megtöltötte egyetlen emberi test, ha kötött mozdulatainak üzenete mindenkit elér, aki látja. A sort Létei Dezső koreográfiaival folytatjuk, melyek egyúttal folytatásai a népi együttes és a hajdani művészeti vezető életművének is. *Kunsági pásztorbotolója*, a *Galga menti táncok* ismertek már több összeállításból, legutóbb itt az Ecsereiben meg a Tánóra, muzsikára bemutatóján láttuk. Premierje volt viszont a *Kanalas cigánytáncnak*, amely sokszínűségével, temperamentumával még eklektikájával is kellemesen hatott. A pontozók: mindig sikerszámok. A dóm színpadon szintén először bemutatott lórincrevi is tapsra ragadtatta a közönséget, akár a műsorzáró lakodalmas, hisz ennek is annyi a hagyománya...

A titkolhatatlan nosztalgias távolbapillantásra az állami népi együttes idei, kettes jubileumra szerkesztett műsora készült. Ne kerülgessek: ez is a múltat idézte, egyszerűen ma kívánta felragyogtatni a művészeti ág letisztult értékeit, új bizonyosságot adni a színpadi néptánc jelenidejűségéről, mostani életéről és hatékonyságáról. Mindezekkel azt is mondjuk: nekigen érhetett most bennünket meglepetés, nem várhattunk varázsos újdonságokat; „csak” a megnyugtató ismétlődést, nekünk kedves értékek megújítását, újraszületését. Ez a tízedik Dóm téri bemutató: mint szívbeli barátok bensőséges találkozásja. Akik már mindent tudnak egymásról. Hiányzik hát az ismeretlenség izgalmas vibrációja, a felfokozott kíváncsiság játéka. De él a meghitt érdeklődés.

Akárha koncerten ülnék — a zenei betétek és énekari számok a megszokott magas színvonalon hangzottak (zenekarvezető: *Daróci-Bárdos Tamás*, vezető prima: *Berki László*). Hogyne, hisz megint a klasszikusok! Kettő a Kodály-életműből, a *Mátrai képek* és a *Kállai kettős*. Az énekvezető *Pászti Miklós* műve is most csendült fel először a téren, a *Három régi nótá* stílusban, előadásában is illeszkedett a programba.

Hogya, hiszen a jubileumra biztos arányérzékkel, a szimmetriai visszafogott, szolid harmóniájába szerkesztett műsor (a rendező-koreográfus: *Létei Dezső*, az együttes művészeti vezetője) több klasszikus és klasszist képviselő, közismert és közbecsű kompozíciót tartalmazott. Kezdjük a sort a *Három régi nótá*val. Talán okkal, és nemcsak azért, mert *Rábai Miklós* egyik méltán leghíresebb koreográfiája; de a kristályszerkezetű és ragyogású gyöngyszemet teljes pompájában, az est fénypontjaként láthattuk meg újra. A többi Rábai-mű (az elsők a színpadi néptáncművészet születésének korszákból) szintén kellemesen idéződött, az évfordulók fé-

Mindez: *Székely László* geometrikus formákkal ölelt, hol a nap, hol a hold szerepét játsszó gömbbel egybefogott, képeretszerű színpadán. Amelynek felületei nem szín-, de vízfoltokat mutatnak, a zsúfolt ház persze amúgyis „értesült” a délutáni viharról, a nyitány után meg a bórén érezte a „fönti áldás” folytatását. A rövid esőszünet talán még elnézőbbé tette az egyébként is megértő közönséget: a felazott, csúszós színpad ludas abban, hogy a jubileumra nyugodt-ünneplős, „nagy élmény- és nagy bukás-mentes”, visszafogottan szerkesztett műsort az előadásmód tekintetében is az okkal óvatos visszafogottság jellemezte. Az izgalmasan pikáns izeket (látványokat-hangulatokat) — talán eső mosta.

Sulyok Erzsébet

A Magyar Hét Csongrád megyei száma

Hogyan születik a vásárhelyi korszak? — Mi kell az igazi szegedi pontyörkölt-höz? — A tiszalattai szabvány. — Magyar siker Karoly Varyban — ez néhány cikk, információ címe és témája a hazánkba érkező külföldieknek készülő, öt nyelven — oroszul, lengyelül, csehül, szlovákul és németül — megjelenő Magyar Hét legújabb számának. A lap, ez alkalommal, frásai zómében Csongrád megyét mutatja be az olvasóknak. Vezető anyagaiban felvázolja azokat a hatalmas változásokat, amelyek az ország délkeleti szegletében végbementek. Külön tudósítás foglalkozik Szegeddel, mint egyetemi

várossal, egy másik pedig az egyre jelentősebb szegedi olajfeltárási munkákról számol be. Csongrád megyében az Élelmiszer Minőségvizsgáló Intézet a húsrú vizsgálatának feladatát kapta, munkájukról színes riportban számol be a Magyar Hét 23. száma. Értelemszerűen a kulturális rovat fókuszában a hagyományos Szegedi Ünnepi Hetek, még konkrétan az ünnepi játékok vannak. A lapszám idegenforgalmi rovata ez alkalommal a szöke Tisza partjára és a Maros folyó mentére invitálja a hazánkban túrazó külföldi-

Az 1979 - 80-as tanévtől

Új tanterv a gimnáziumokban

Korszerűsítik a gimnáziumi oktatást: az 1979-80-as tanévtől tanulmányaikat megkezdő diákok már az új tanterv, „A gimnáziumi nevelés és oktatás terve” alapján sajátítják el az ismereteket. Az új dokumentum — amely várhatóan nyomtatásban már ez év őszén meg jelenik — a fakultatív rendszerű oktatás bevezetésével összhangban készült, s az 1972-es oktatáspolitikai párt-határozatnak megfelelően a tanulók nevelését helyezi az iskola és az iskolán kívüli munka középpontjába. Korszerűsítettek — a társadalmi követelményeket és a tudomány-technikai forradalom új eredményeit figyelembe véve — az egyes tantárgyak tantervét is.

dikosok a heti kötelező óraszámukon belül érdeklődésüknek, képességeiknek és felkészültségüknek megfelelően két vagy három fakultatív tantárgyat választanak. Ezeket együttvéve heti 7, illetve 9 órában tanulják. A tanulók érdeklődése szerinti választás, valamint a kiscsoportos foglalkozás a nevelőmunka hatékonyságát szolgálja, és segíti őket a választott pályára való felkészülésben.

A gimnáziumi nevelés-oktatás szervezeti rendje is módosul. Az I. osztályban megkülönböztetett figyelmet fordítanak a nevelők a tanulók képességeinek és felkészültségének a felmérésére és szükség esetén segítségnyújtásra az ismeretanyagban tapasztalható hiányok pótlásához. A diákok a tanév elején felmért dolgozatokat írnak. Az érdemjeggyel nem minősített dolgozatok a többi között választ adnak arra, hogy a tanulók mit tudnak, s mit nem, mely tantárgyakból és milyen mértékben hiányosak az ismeretek. Az arra rászorulóknak délutánonként, a tanulószoba keretében kötelező, úgynevezett felzárkóztató foglalkozásokat tartanak.

A választható — fakultatív — tantárgyakat a többi között az egyes iskolák lehetőségeinek figyelembevételével határozzák meg. Fakultatív tárgyként tanulhatják a diákok az órateremben szereplő szintre valamennyi tantárgyat, így a magyar nyelv és irodalmat, a történelmet, a matematikát, a biológiát stb. Fakultatív választhatnak ugyanakkor különböző speciális tantárgyakat is, például pszichológiát, logikát, ábrázoló geometriát, kibernetikát, gépírást, műszaki rajzot, könyvtárosi ismereteket stb. A gyakorlati jellegű pályák iránt érdeklődők csak egy elméleti fakultatív tantárgyat választanak, emellett azonban gyakorlati jellegű tantárgyak kisebb csoportjával ismerkednek meg mélyebben. A továbbtanulni szándékozók a három választható tantárgy között egy második idegen nyelvet is felvesznek stúdiumaik közé. Az orosz a gimnázium négy osztályában minden diák továbbra is a mai gyakorlatnak megfelelően tanulja.

A II. osztályban minden eddiginél nagyobb szerephez jut a pályairányítás. A gimnáziumi oktatás történetében először szerepel önálló óráként a „Pályairányítás” című tantárgy. A heti egy óra a tanulók pályairányítását, önismeretük fejlesztését, és a különböző pályák jellegzetességeinek bemutatását szolgálja. A tanulók részletesen megismerik a többi között a főbb pályák — a pedagógiai, az egészségügyi, a jogi, a közigazgatási, az ügyviteli, a műszaki, a mezőgazdasági, a kereskedelmi-vendéglátóipari-szolgáltató, az elméleti természetudományos, a matematikai és a művészeti pályák — követelményeit, szépségeit és nehézségeit is.

Az új tanterv szerint a gimnáziumok I-II. osztályaiban azonos óraszámú ismereteket nyújtanak minden diáknak. A III. osztálytól lép életbe a közvetlen fakultáció. A har-

ma-

Szanálás

Krisztus régóta térdelhet az Olajfák Hegyén, mert már megpedezett. Most meg meg a por is lepi. Nehéz ez a Megváltó, különösen a vastag aranyveretes kerete. Egyik kézéből a másikba vándorol húszlépcsősenként. Aztán homlokterlens, szusszanás. Néha belekap a szél, mint egy finn dingi vitorlájába, s az idős tulajjal együtt odébbtolja egy utcasaroknyit. Az öreg megveti a lábát — a szél is eláll. Fegyverszünet. Rajtafelejttem a szemem a különös kettősön. — Tetszik? — Igen! — Meghiszem azt! Nézze meg, ez egy igazi... hogy hívják... ez egy valódi neves festő műve, nézze meg. — Ki festette? — Nem látja? Egy valódi neves festő. — Ha neves, akkor maga tudja, ki. — Hát mondom, hogy ki! Ott van aláírva. Nem tud olvasni?

— Hová viszi? — Értékesíteni, uram, oda ni, a bizományiba. Veszik, mint a cukrot. A nagynémé volt, és ő idegennek oda nem adta volna száz ezer forintért sem, olyan értékes. — Mennyit szeretne kapni érte? — Úgy ezerötöt. — Odaérünk a bizi elé, be nyit. Még be sem ért teljesen az ajtón. — Köszönjük, ezt nem kérjük! — Eloldalog dörmögve, morogva. — Micsoda érték, és nekik nem kell. Pedig ha csak a keretet nézzük... no meg a vászont! Borzasztó. Egy ilyen igazi... neves... — Miért akarja eladni? — Miért, miért? Mert nem fér! Szanáltak. Új lakás. Nem fér a kép. Már van másik. — No igen. Kis lakás — kis szentkép! I. Zs.

Közelebb az ősforráshoz

Fel-alá jár a színpadon, csoportot hív össze, aztán külön-külön is tárgyal, hosszasan, alaposan. Hol itt, hol ott tűnik fel, a nézőtérre is. Később Koós Iván díszlettervezővel konzultál. Sorra kerülnek a technikai személyzet emberei is: „Roblikám, még van mondani valóm magának, várjon!” Nehéz hozzáférni, pedig meg csak a próba kezdeténél tartunk.

Vámos László egy másféle János vitézből

— *Újfajta János vitézt láthatunk az idén...* — Több évtizedes játékfelfogás „merekváltotta meg” a daljátékot. Az első felvonás népszínműnek fogható fel, a második egy bécsi operettnek, a harmadik Csajkovszkij-féle tündérballetnek, mesejelenetnek. Koós Ivánnal vissza akarjuk vinni a darabot az operettől a népi daljátékhoz. Úgy, hogy a népmeséhez közelítünk, vagyis még pontosabban Petőfőhöz, az ősforráshoz. Az ő csapongó, gazdag mesefortétele, a sok meszerű elemmel együtt is jó adag egészséges, valós népi látásmódot tartalmaz. Így a színpadon, konkrétan is ezt kívánjuk megvalósítani. Például a francia király udvarát, eddig mindig korhű, stílusos díszlettel-jelmezzel mutatják be. Pedig amit a népek a francia „udvar” jelentett — vagy akár az ilyen sorok: „Franciaország és India határos” — az afféle felül módoszáda házának udvara, tyúkokkal, malacokkal, galambdúccal és tor-náccal. Paraszi életmód, amelyben a királykisasszony nem hímzéssel foglalatostodók, hanem a kondért kavargatja. Vagyis a teljesen naiv népi fantázia, a naiv népművészet stílusában, „paraszti ésszel-szemmel” vizsgáljuk most színrre a János vitézt. Természetesen a Kacsóh-Heltai-féle dalláték marad ez, hiszen a rendkívül népszerű dalok mit sem változnak... Csúpan valami módon Petőfit szeretnénk kicsit visszacsempészni.

— *A Fővárosi Operettszínház fiatal művészeivel kerül közönség elé a János vitéz...*

— Akik korábban játszottak a daljátékban, egy kétszen kapott séma szerint dolgozhattak. Hagyományt vettek át, az operettszen hangvétel tradícióját. Egészen természetes, hogy ha valami újat akarunk, csak olyan művészekkel szeretnénk létrehozni, akik ilyenben még nem vettek részt, akiknek maguknak is friss a darab újraértelmezése.

— *Egyetlen kérdés még: milyen gyakorlati gondokkal kell megküzdnie ilyen helyzetben annak a rendezőnek, akit eddig a szabadtéren is más fajsúlyú, más műfajú darabok irányítójaként ismertünk?*

— Hát... Túl nehéz a kérdés. Minden műfajjal szemben eszményem és egyben alapkövetelményem a népszínház, a közérthető, megismélhetetlen élményt adni akaró produkció. A gondok gyakorlatban, a próbákban sorra jelentkeznek... Egyébként tudja, mit? Maradjon itt végig és figyelje meg... Tíz óra elmúlt. A második felvonás legtöbb jelenete már vagy ötször-hatszor „futott”. De még mindig a közepé táján járunk. A hangszóróból ugyanaz a hang hallatszik, szinte egyfolytában, idővel nem is halljuk, annyira megszokott már. *Vámos László* áll a mikrofon mögött.

— *Mit használnak fel még a gyakorlatban az új koncepcióhoz?* — Hosszú idő, 1954 óta először a király színházbeli, 1904. november 18-i ősbemutató szövegét, mindenféle átforgozás nélkül. A század-első korának — irodalomban megfigyelhető, gondoljunk Szép Ernőre, Bródy Sándorra — volt egy izesebb, ha úgy tetszik, „népiesebb” hélyvi világa. Ezt is elképzelésünk részének tartjuk...

D. L.